

Joukkoliikenteen vuosikertomus vuodelta 2015

Joensuu, Kontiolahti, Liperi

1. Joukkoliikennejärjestelmä

Joensuun kaupunki toimii EU:n palvelusopimusasetuksen sekä joukkoliikennelain mukaisena seudullisena kunnallisena viranomaisena Joensuun, Kontiolahden ja Liperin kuntien muodostamalla alueella. Seudullinen yhteistoiminta käynnistyi 1.1.2012 alkaen. Toiminta sisältää toimivaltaisen viranomaisen tehtävien lisäksi sopijakuntien yhteistyösopimuksella keskenään sopimat joukkoliikenteeseen liittyvät tehtävät.

Yhteistyön tavoitteena on toteuttaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä joukkoliikenteen järjestämisessä joukkoliikennelain mukaisesti sekä kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikennettä siten, että joukkoliikenteen palvelutaso paranee ja palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti ja edullisesti. Toiminnassa pyritään koko alueen joukkoliikenteen mahdollisimman tasapuoliseen kehittämiseen.

Yhteistoiminnan hallinnosta vastaa Joensuun kaupunki, jonka organisaatiossa toimii joukkoliikennejaosto kaupunkirakennelautakunnan alaisuudessa. Jaostossa on viisi jäsentä, joista kolme jäsentä on Joensuusta ja yksi jäsen sekä Kontiolahdelta että Liperistä. Puheenjohtaja tulee Joensuusta ja varapuheenjohtaja Kontiolahdelta tai Liperistä.

Toimivaltaisen viranomaisen tehtävänä on määritellä alueensa palvelutaso sekä päättää joukkoliikenteen järjestämistapa. Viranomainen myöntää myös alueensa reittiliikenne- ja kutsujoukkoliikenneluvat sekä hallinnoi liikennöintisopimuksia.

Joukkoliikenteen seudullisen yhteistoiminnan kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Yleiset hallintomenot jaetaan kuntien asukaslukujen suhteessa. Kaupunki- ja seutulippujen hintavelvoitteiden korvaamisesta vastaa kukin kunta osaltaan. Palvelusopimusasetuksen mukaisesti hankitun liikenteen kustannukset jaetaan niiden kuntien kesken, joita liikenne palvelee.

2. Toiminnan painopisteet

EU:n palvelusopimusasetus ja kansallinen joukkoliikennelaki tulivat voimaan 3.12.2009. Tässä yhteydessä silloiset liikenneluvat muutettiin ns. siirtymäajan liikennöintisopimuksiksi. Valtaosa näistä sopimuksista päättyi toimivalta-alueella 30.6.2014. Liikenteen järjestämistavaksi siirtymäajan jälkeen on alueella päätetty palvelusopimusasetuksen mukainen käyttöoikeussopimusmenettely.

Seudullinen joukkoliikenne kilpailutettiin kolmessa osassa syksyllä 2013. Paikallisliikennekohteeseen saatiin neljä tarjousta ja molempiin seutuliiikennekohteisiin kolme tarjousta. Muiden tiesuuntien osalta kilpailutuksessa tehtiin yhteistyötä

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa, esimerkiksi Uimaharjun ja Enon sekä Kiihtelysvaaran ja Tuupovaaran liikenteiden osalta.

Noutopoika-palveluliikenteen osalta otettiin käyttöön optio siten, että sopimus on voimassa 31.7.2018 saakka.

Alkuvuonna 2014 valmistauduttiin uuden Waltti lippu- ja maksujärjestelmän käyttöönottoon ensimmäisten kaupunkiseutujen joukossa. Kesällä 2014 kausikortteja testattiin testiryhmällä. Koululaisten kausikortit otettiin käyttöön elokuussa koulujen alkaessa. Kaikkiaan koululaisille jaettiin noin 1800 Waltti-koululaiskorttia.

Varsinaisten Waltti- kausi- ja arvokorttien käyttöönotto alkoi tammikuussa 2015 aikuisten, nuorten ja lasten korttien osalta. Tuoteperhe laajeni elokuussa opiskelijakortteilla ja Waltti-koulumatkatukikortteilla.

Carelicumin palvelupisteessä myytiin ja ladattiin yhteensä noin 20.000 Waltti-lippua vuoden 2015 aikana. Lisäksi latauksia tehtiin noin 1.600 kappaletta liikennöitsijöiden autoissa.

Viiveajan lippu- ja maksujärjestelmän mukaisten kaupunkilippujen myynti lopetettiin asteittain vuoden 2015 aikana. Kausi- ja sarjakorttien myynti lopetettiin tammikuussa, nuorisolippujen myynti toukokuussa ja opiskelijalippujen myynti heinäkuussa. Seutuliput ovat edelleen käytössä.

Uuden lippu- ja maksujärjestelmän käyttöönoton yhteydessä siirryttiin kausi- ja arvolippujen hinnoittelussa vyöhykepohjaiseen hinnoitteluun entisen kilometripohjaisen hinnoittelun sijaan. Käteismaksujen osalta otettiin käyttöön vyöhykepohjainen hinnoittelu jo 1.7.2014 alkaen.

3. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007 7 artiklan 1. kohdan mukainen yhdistelmäraportti vuodesta 2015

3.1. Toimivaltaisen viranomaisen raportointivelvollisuus ja toimivalta-alue

Tämä yhdistelmäraportti perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (N:o 1370/2007 palvelusopimusasetus PSA) 7 artiklan 1. kohtaan.

Kohdassa on esitetty seuraavaa: "Toimivaltaisen viranomaisen on julkaistava kerran vuodessa yhdistelmäraportti, jossa selostetaan sen toimivaltaan kuuluvat julkisen palvelun velvoitteet, valitut julkisen liikenteen harjoittajat sekä korvaukset, joita niille on maksettu, ja yksinoikeudet, joita niille on myönnetty korvauksena julkisen palvelun velvoitteiden täyttämistä."

Joensuun kaupungin toimivalta-alue käsitti vuonna 2015 Joensuun kaupungin sekä Kontiolahden ja Liperin kunnan alueet. Toimivaltaisena viranomaisena

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

muulla seudulla ja toimivalta-alueen rajat ylittävässä liikenteessä toimi Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (Liikenne ja infrastruktuuri).

Kuva 1: Joensuun toimivaltainen viranomaisen

3.2. Toimivalta-alueen lipputuotteet

3.2.1. Seutu- ja maakuntalippu

Toimivalta-alueella oli käytössä Joensuun seudun seutulippu, joka on henkilökohtainen lippu ja voimassa 30 vrk ostopäivästä. Lipun kelpoisuusajana voi matkustaa rajoituksetta seutulippualueella, johon kuuluvat Joensuu, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi. Seutulipun asiakashinnan määrittelee jokainen kunta itse.

Alueella oli käytössä myös Pohjois-Karjalan maakuntalippu, joka on henkilökohtainen lippu ja voimassa 30 vrk ostopäivästä. Lippualueeseen kuuluvat kaikki Pohjois-Karjalan kunnat, joiden alueella lipulla voi matkustaa rajoituksetta lipun voimassaoloajana. Lipun asiakashinnan määrittelevät alueen kunnat yhdessä.

3.2.2. Kaupunkiliput

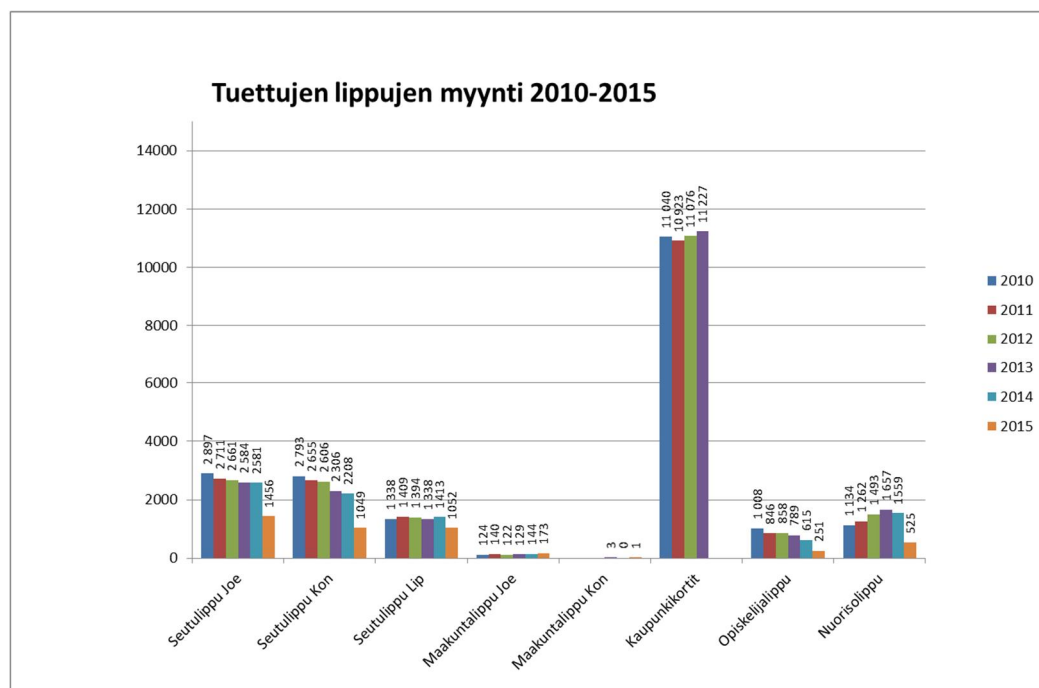
Joensuussa oli vielä vuonna 2015 käytössä poistuvan lippujärjestelmän kaupunkilippuja. Tässä poistuvassa lippujärjestelmässä oli kaksi paikallisliikenteen vyöhykettä. Vyöhyke 1 kattoi ns. kantakaupungin alueen ja vyöhyke 2 kattoi Reijolan ja Niittylahden alueet. Vuonna 2015 olivat käytössä näillä 1 ja 2 vyöhykkeillä 30 vrk:n kaupunkikortti, 40 matkan nuorisolippu (3 kk) sekä 40 matkan opiskelijalippu (3 kk). Näiden lippujen käyttö päättyi vuoden 2015 aikana.

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Tuettujen lippujen asiakashinnat ja niihin kohdistunut tuki vuonna 2015 on esitetty seuraavassa taulukossa:

Lipputuote	Asiakashinta 1.1.2014	Asiakashinta 1.6.2014	Maksettu tuki 2014 (sis. alv)	Maksettu tuki 2015 (sis. alv)
Seutulippu, Joensuu	98,00	98,00	108 128,17	71 353,07
Seutulippu, Kontiolahti	67,00	70,00	64 494,53	12 025,02
Seutulippu, Liperi	75,00	75,00	41 495,52	14 468,56
P-K lippu, Joensuu	138,00	138,00	21 373,38	24 425,27
P-K lippu, Kontiolahti	138,00	138,00	0,00	2,21
Kaupunkikortti, 1. vyöhyke	60,00	60,00	179 046,42	0,00
Kaupunkikortti, 2. vyöhyke	71,00	71,00	7 193,10	0,00
Nuorisolippu, 1. vyöhyke	49,00	49,00	53 978,00	11 668,39
Nuorisolippu, 2. vyöhyke	59,00	59,00	13 225,80	2 163,60
Opiskelijalippu, 1. vyöhyke	61,00	61,00	15 898,50	6 384,80
opiskelijalippu, 2. vyöhyke	72,00	72,00	2 916,90	1 182,60

Seuraavassa taulukossa näkyy tuettujen lippujen myynti (kpl) vuonna 2015:

3.2.3. Waltti-liput

Waltti-lippujen käyttö aloitettiin vaiheittain 26.1.2015 alkaen. Vuoden 2015 lopussa olivat käytössä aikuisten, lasten, nuorten ja opiskelijoiden kausi- ja arvotliput, koululaisliput ja Waltti-koulumatkatukiliput. Lippujen hinnat olivat seuraavat (sis. alv):

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Kausiliput	Aikuinen, €	Nuori/opiskelija, €	Lapsi, €
1 vyöhyke A, B, C	60,00	45,00	30,00
2 vyöhykettä, AB, BC	70,00	50,00	35,00
3 vyöhykettä, ABC	85,00	60,00	45,00
Arvoliput	Aikuinen, €	Nuori/opiskelija, €	Lapsi, €
1 vyöhyke A, B, C	2,64	1,85	1,32
2 vyöhykettä, AB, BC	3,60	2,52	1,80
3 vyöhykettä, ABC	6,00	4,20	3,00

Waltti-koulumatkatukilipun asiakashinta oli kaikilla vyöhykkeillä 43 €.

3.2.4. Kertalippujen hinnat

Siirtymäajan sopimusliikenteessä noudatettiin vuonna 2015 Matkahuollon julkaisemia bussilippujen kertamatkahintoja, jotka ovat luettavissa Matkahuollon Internet-sivuilta (<http://www.matkahuolto.fi/fi/matka/hinnat/>).

Joensuun seudun joukkoliikenteen kilpailuttamassa liikenteessä otettiin 1.7.2014 alkaen käyttöön kertalippujen hinnoittelussa vyöhykehinnat. Hinnat olivat seuraavat (sis. alv):

Kertaliput	Aikuinen, €	Nuori/opiskelija, €	Lapsi, €
1 vyöhyke A, B, C	3,30	3,30	1,70
2 vyöhykettä, AB, BC	4,50	4,50	2,30
3 vyöhykettä, ABC	7,50	7,50	3,80

3.2.5. Maksuvyöhykkeet ja linjasto 1.7.2014 alkaen

Vyöhyke A

- Joensuun kantakaupunki, etäisyys 5–10 km keskustasta

Vyöhyke B

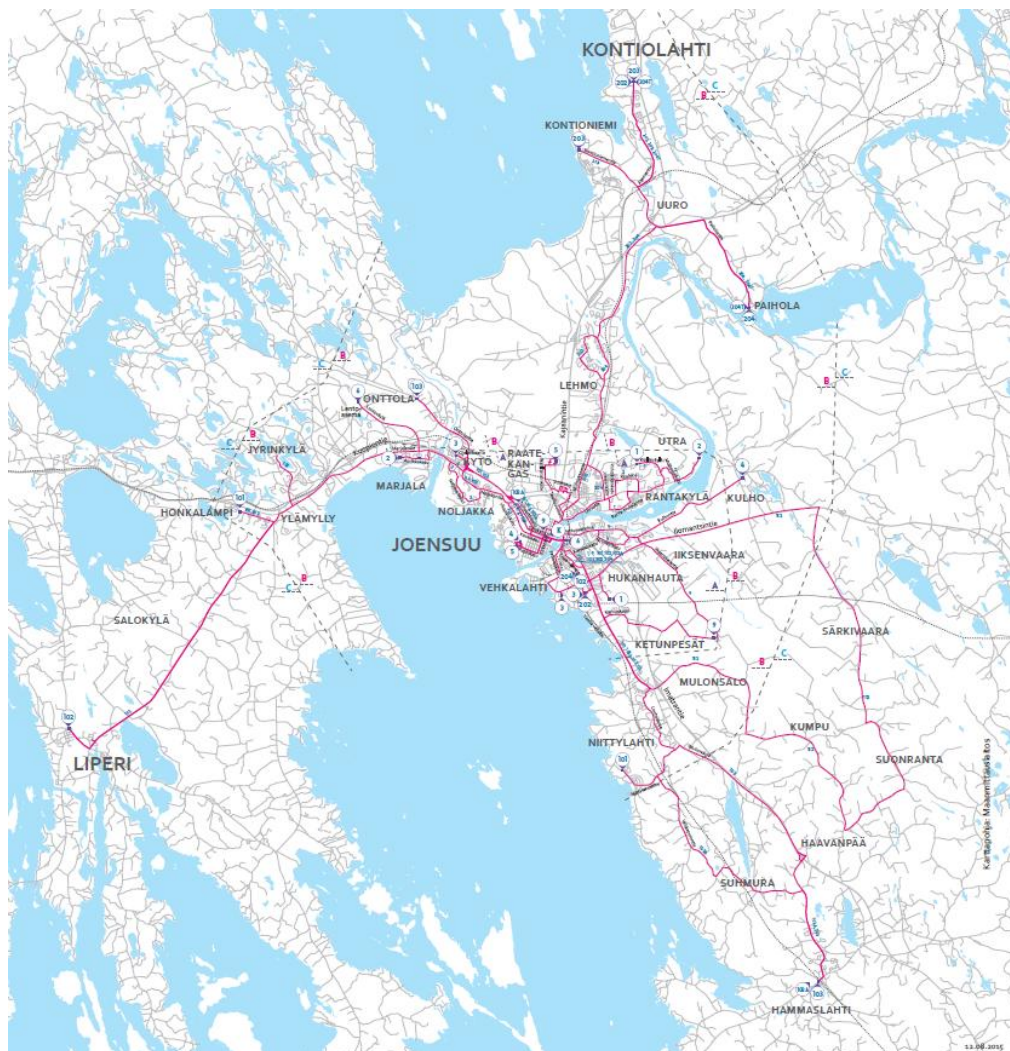
- Vyöhykkeen A ulkopuolinen paikallisliikennealue 14–24 km päähän Joensuun keskustasta: Ylämylly, Honkalampi, Lehmo, Kontiolahti, Kontioniemi, Kulho, Onttola, Paihola, Reijola, Niittytahti ja lentoasema.

Vyöhyke C

- Vyöhykkeen B ulkopuolinen, noin 35 km etäisyydelle Joensuun keskustasta ulottuva vyöhyke, johon sisältyvät: Liperi, Viinijärvi, Heinävaara, Hammaslahti, Eno ja Kiihtelysvaara.

Seuraavassa kartassa näkyvät maksuvyöhykkeet ja ympäri vuoden ajettavat joukkoliikennelinjat.

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Linjat ovat seuraavat:

- 1 Utra-Rantakylä (Ranta-Mutalantie)-keskusta-Niinivaara-Hukanhauta
- 2 Utra/Kupluskylä-Rantakylä (Ruuhitie)-keskusta-Noljaikka-Marjala
- 3 Petäikkölä-Vehkalahti-Penttilä-keskusta-Noljaikka-Kytö
- 4 Kulho-Karsikko-keskusta-Urheilupuisto
- 5 Urheilupuisto-keskusta-Voimatie-Raatekangas
- 6 Joensuu-keskusta-Noljaikka-Lentoasema
- 9 Keskusta-Karhunmäki-liksenvaara-Karsikko-keskusta
- 101 Honkalampi-Jyväskylä-Joensuu-Niittylahti
- 102 Liperi-Joensuu-Nepenmäki
- 102A Hammaslahti-Suhmura-Joensuu-Otsola

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

- 103 Onttola-Joensuu-Haavanpää-Hammaslahti
- 112 Joensuu keskusta-Särkivaara-Kumpu-Joensuu keskusta
- 202 Kontiolahti-Lehmola-Mutala-Joensuu-Petäikkölä
- 203 Kontiolahti-Kontioniemi
- 204 Paihola-Kylmäoja-Rantakylä-Joensuu-Nepenmäki
- 204T Kontiolahti-Paihola, vaihtoyhteys linjalle 202 Joensuuhun/
Joensuusta

Näiden lisäksi ajetaan Joensuun, Kontiolahden ja Liperin koulupäivinä koululaisliikenteitä avoimena joukkoliikenteenä.

3.3. Valitut julkisen liikenteen harjoittajat ja maksetut korvaukset

3.3.1. Siirtymäajan liikennöintisopimukset

Joukkoliikennelain (869/2009) 62 § mukaisesti Joensuun kaupunki solmi toimivaltaisena viranomaisena siirtymäajan liikennöintisopimukset linjaliikennelupien mukaisista liikenteistä niiden liikennöitsijöiden kanssa, jotka kyseiset sopimukset halusivat tehdä.

Vuonna 2015 Joensuun kaupungilla oli voimassa yksi siirtymäajan liikennöintisopimus, joka on tehty Linja-Karjala Oy:n kanssa Joensuu-Kiihtelysvaara -liikenteestä (Tekninen lautakunta 3.11.2009 § 381). Sopimus on voimassa 31.12.2016 saakka.

3.3.2. Osto- ja asiointiliikenne

Vuonna 2015 Joensuun kaupunki maksoi ostoliikenteestä ja palveluliikenteestä Savo-Karjalan Linja Oy:lle 182 844,98 € (sis. alv).

3.3.3. Käyttöoikeussopimusliikenne

1.7.2014 alkoi kilpailutettu käyttöoikeussopimusliikenne. Joensuun seudun joukkoliikenteen liikenne kilpailutettiin kannusteurakkakorvausmallilla, jonka mukaan myyntitulot tulevat tilaajalle, kunnes on saatu yhden vuoden ajalta luotettava seurantatietoa uudesta lippu- ja maksujärjestelmästä.

Käyttöoikeussopimuskorvausta on maksettu myös kahden Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kilpailuttaman liikenteen osalta, joissa osa vuoroista palvelee pelkästään toimivalta-aluetta. Näissä sopimuksissa liikenteen asiakastulot jäävät liikennöitsijälle.

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Käyttöoikeussopimuskorvauksia (KOS) maksettiin vuonna 2015 liikennöitsijöille seuraavasti:

Liikennöitsijä	Liikennöitsijälle maksettu KOS-korvaus 2014 (sis. alv)	Liikennöitsijälle maksettu KOS-korvaus 2015 (sis. alv)
Savo-Karjalan Linja Oy (kohteet 1 ja 3)	2 431 134,99	4 949 156,33
Linja-Karjala Oy (kohde 2)	1 355 656,21	2 727 771,13
Linja-Karjala Oy (POSELY-sopimus)	13 930,74	38 679,07
Pohjolan Turistiauto Oy (POSELY-sopimus)	10 557,49	19 247,04
Yhteensä	3 811 279,44	7 734 853,58

4. Joukkoliikenteen rahoitus ja tunnusluvut

4.1. Hallintomenot

Seudullisen joukkoliikenteen yhteistoiminnan kustannusten jaosta on sovittu yhteistyösopimuksessa. Näitä kustannuksia ovat esimerkiksi jaoston toiminnasta aiheutuneet kustannukset, joukkoliikenneasioista vastaavien työntekijöiden ja viranhaltijoiden palkkakustannukset, joukkoliikenteen kehittämisestä ja liikenneinformaatiosta aiheutuneet kustannukset.

Vuoden 2015 kustannuksia lisäsivät mm. viiveajan lippu- ja maksujärjestelmästä aiheutuneet ylimääräiset, ennalta budjetoimattomat kustannukset sekä lipunmyynnin järjestämisestä, mainonnasta, markkinoinnista ja aikataulutiedottamisesta aiheutuneet kustannukset.

4.2. Liikenteen menot

Toimivalta-alueen rahoituksesta on sovittu Liikenneviraston, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä Joensuun kaupungin välisellä aiesopimuksella, joka oli laadittu vuosille 2013 - 2015. Aiesopimuksessa on sovittu osapuolien sitoutumisesta hintavelvoitteiden korvaamiseen, ostoliikenteen rahoitukseen, kehittämishankkeisiin sekä käyttöoikeussopimuskorvausten maksamiseen joukkoliikenteen valtionavustuksista annetun asetuksen mukaisesti.

Vuonna 2015 toteutuivat käyttöoikeussopimusten mukaiset menot ensimmäisen kerran täysimääräisinä kokonaisen vuoden osalta.

4.3. Toiminnan tuotot

Uutena rahoituslähteenä olivat nyt liikenteestä kertyvät asiakas- ja koululaismatkatulot, joiden arviointi vuodelle 2015 oli erittäin hankalaa puutteellisten lähtötietojen vuoksi.

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

4.4. Joukkoliikenteen tulot ja menot yhteensä

Seuraavassa taulukossa näkyvät joukkoliikenteen hallintomenot, liikenteen menot sekä toiminnan tuotot toimivalta-alueella vuosina 2012 – 2015 (sis. alv):

	2012	2013	2014	2015
Hallintomenot	152 689	196 689	407 226	284 162
Palkat ja palkkiot	119 899	110 427	120 823	65 935
Toimitilavuokrat ja siivous	4 930	3 880	5 069	5 355
Palvelut	12 261	22 965	33 418	160 875
Aineet, tarvikkeet, tavarat	1 201	380	38 544	15 476
Muut kulut	1 658	4 741	5 858	5 495
Kehittäminen	12 739	54 297	203 514	31 026
Hallintotulot				81 859
Aikatauluvihkot				3 020
Latausmaksut				19 104
Kuntalaskutus				59 735
Hallinnon nettomenot	152 689	196 689	407 226	202 303
Lippuet ja liikenteen menot	1 246 771	1 385 687	4 760 608	7 318 994
Kaupunkiliput	572 743	632 081	331 818	19 454
Seutuliput	340 437	321 760	214 118	88 952
Maakuntaliput	15 965	15 558	21 373	22 207
Lastenvaunut ja saattajat, Kon+Lip	0	2 590	1 835	0
Veteraanit, Kon+Lip	0	160	75	0
Ostoliikenteet	141 567	233 044	175 453	41 578
Asiointiliikenne (Jns)	48 624	44 407	92 455	0
Noutopoika (Jns)	127 434	136 087	112 201	115 118
Käyttöoikeussopimusmaksut	0	0	3 811 279	7 031 685
Liikennöinnin tuotot	595 495	688 768	3 452 905	5 427 219
Valtionavustus	451 696	515 000	515 000	505 000
Lupamaksut	0	0	0	0
Kuntalaskutus *	143 799	173 768	377 722	678 499
Koulumatkalaskutus	0	0	817 384	1 125 309
Muut liikennöinnin tulot	0	0	1 742 799	3 118 411
Liikennöinnin nettomenot yhteensä	651 276	696 920	1 307 703	1 891 775
Joukkoliikenteen alijäämä	803 965	893 609	1 714 929	2 094 078
<i>Valtionavustuksen osuus joukkoliikennemenoista</i>	32	33	20	18
* Vuosina 2012 ja 2013 kuntalaskutus alv 0%				

4.5. Kuntien maksusuudet vuonna 2015

	Joensuu	Kontiolahti	Liperi	Yhteensä
Hallinnon nettomenot	202 302	32 462	27 274	262 038
Liikennöinnin nettomenot	1 891 775	371 799	306 700	2 570 274
<i>Liikennöinnin nettomenot euroa/asukas</i>	25 €	25 €	25 €	25 €

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

4.6. Kokonaismatkustajamäärä

Seuraavassa taulukossa on esitetty toimivalta-alueen kokonaismatkustajamäärä siltä osin, kuin tiedot ovat saatavissa.

	2012	2013	2014	2015	%
Sarja- ja kausiliput					
40-matkaa	83 784	74 280	61 384	15 492	
10-matkaa	18 585	18 027	15 424	2 769	
40-matkaa, lapset	6 314	4 920	4 848	1 471	
Kaupunkikortti	450 821	455 326	430 280	88 321	
WA aikuinen 30				212 952	
WA lapsi 30				112 529	
Wa nuori 30				120 648	
WA opiskelija 30				19 271	
WA opiskelija KELA				59 900	
Koululaiset, näyttölippu Jns/Walitti	48 121	43 157	218 818	350 036	
Arvo aikuinen				64 609	
Arvo lapsi				63 110	
Arvo nuori				24 583	
Arvo opiskelija				3 058	
Seutulippu, Joensuu	94 865	90 181	86 397	37 000	
Seutulippu, Kontiolahti	97 993	84 923	79 008	37 000	
Seutulippu, Liperi	47 162	45 251	46 701	38 000	
Maakuntalippu, Joensuu	3 636	3 731	5 433	3 000	
Seutulippu, muut				91 910	
JNS opiskelijalippu	34 320	31 560	28 749	10 040	
JNS nuorisolippu	57 360	66 280	60 354	21 000	
Matkahuolto, muut				139 549	
Sarja- ja kausiliput yhteensä	942 961	917 636	1 037 396	1 516 248	75 %
Kertaliput					
Kertal.aikuinen	306 504	276 406	345 760	371 678	
Kertal.lapset	19 575	17 966	24 313	60 759	
Lastenvaunut saattajineen	27 997	33 406	32 435	37 156	
Veteraanit	7 662	6 572	5 065	4 457	
Vaihtolippu, kaup. alue	31 174	27 588	29 944	21 769	
Muut			541	3 636	
Vihkolippu			5 119	2 551	
Kertaliput yhteensä	392 912	361 938	443 177	502 006	25 %
KAIKKI YHTEENSÄ	1 335 873	1 279 574	1 480 573	2 018 254	100 %

KAUPUNKIRAKENNE, YHDYSKUNTASUUNNITTELU

Koululaislipuissa on mukana Kontiolahden ja Liperin tiedot 1.7.2014 alkaen.

Matkahuollon valtakunnallisilla korteilla (mm. muut seutu- ja maakuntaliput, Kelan koulumatkatukikortti) tehdyt matkat on arvioitu, aikaisemmilta vuosilta ei vertailutietoja näiden osalta ole käytettävissä.

Kertalippumatkustuksen osalta on pelkästään Joensuun paikallisliikenteen tiedot 30.6.2014 saakka.